

Autorka: Anna Dobrowolska

KOR – tajemniczy skrót. O historii i działaczach Komitetu Obrony Robotników.

Poziom edukacyjny:

III i IV

Związek z podstawą programową:

Historia: IV, 11.4, 11.5, 15.

WOS: III, 5.3, IV (rozs.), 5.5.

Historia i społeczeństwo: IV, E.7.1., E.9.2.,

Cele:

- zapoznanie uczniów z historią Komitetu Obrony Robotników;
- analiza metod działania opozycji demokratycznej w PRL i ich zmiany w czasie;
- zapoznanie uczniów z sylwetkami opozycjonistów i ich środowiskami;
- dyskusja na temat ideałów KOR i ich współczesnego wymiaru.

Cele w języku ucznia:

- dowiesz się, czym był i jak działał Komitet Obrony Robotników;
- poznasz najważniejszych działaczy opozycji demokratycznej w PRL;
- weźmiesz udział w dyskusji na temat aktywności obywatelskiej i organizacji społecznych.

Metody:

- praca z tekstem źródłowym;
- dyskusja;
- burza mózgów;
- krzyżówka;

Czas trwania:

2x45 min.

Materiały dodatkowe:

1. Krzyżówka dla uczniów.
2. Infografika.
3. Tekst źródłowy.
4. Karta pracy dla uczniów.
5. Wywiady ze strony zakladajciekomitety.pl

Pierwsza lekcja:

1. Wprowadzenie (10 minut)

Praca domowa:

Przed lekcją poproś uczniów o odrobienie pracy domowej, czyli uzupełnienie krzyżówki (materiał nr 1). Mogą poprosić o pomoc w jej wypełnieniu rodziców albo sprawdzić poprawne rozwiązania haseł w podręczniku do historii lub Internecie.

Wprowadzenie do lekcji:

Poproś uczniów, żeby powiedzieli, jakie hasło wyszło im w krzyżówce i jaki według nich będzie temat najbliższej lekcji. Poproś, aby przypomnieli sobie dotychczasowe wiadomości na temat historii PRL. W razie potrzeby, zwróć ich uwagę na następujące kwestie: *cenzura, zależność od ZSRR, dyktatura partii komunistycznej, planowanie centralne, sfałszowane wybory, propaganda, industrializacja, terror okresu stalinizmu*. Przedstaw cele lekcji w języku ucznia.

2. Oś czasu (10 minut)

Na tablicy narysuj oś czasu i poproś uczniów o wskazanie najważniejszych znanych im z poprzednich lekcji i wiedzy pozaszkolnej dat związanych z historią PRL. W razie konieczności (szczególnie w przypadku prowadzenia lekcji z gimnazjalistami) przeprowadź rozmowę nauczającą, w której wprowadzisz najważniejsze informacje o tych datach.

Daty, które powinny znaleźć się na osi czasu:

1945 – zakończenie II wojny światowej;

1952 – Konstytucja PRL (stalinowska);

1956 – poznański czerwiec (protesty robotnicze), odwilż październikowa;

1968 – wydarzenia marcowe (protesty studenckie), nagonka antysemicka;

1970 – wydarzenia grudniowe (krwawo stłumione protesty robotnicze), początek epoki Gierka

1976 – wydarzenia czerwcowe (protesty robotnicze w Radomiu i Ursusie), założenie Komitetu Obrony Robotników;

1980 – strajk w Stoczni Gdańskiej, powstanie „Solidarności”;

1981 – wprowadzenie stanu wojennego;

1989 – obrady Okrągłego Stołu i wybory czerwcowe;

Zwróć szczególną uwagę uczniów na okoliczności założenia Komitetu Obrony Robotników w 1976 roku i na to, że była to pierwsza tego typu organizacja opozycyjna w PRL. W przedstawieniu historii KOR-u uczniom pomoże Ci nasza infografika (materiał nr 2).

3. Praca z tekstem źródłowym (20 minut)

Rozdaj uczniom tekst źródłowy (*Apel do społeczeństwa i władz PRL*, materiał nr 3). Podziel klasę na grupy i każdą z nich poproś na przeczytanie źródła i wspólne uzupełnienie kart pracy (materiał nr 4) poprzez odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie były przyczyny założenia Komitetu Obrony Robotników?
2. Jakie formy represji stosowała władza wobec robotników?
3. Jakie formy pomocy podjął Komitet Obrony Robotników?
4. Czego żądał KOR od władz PRL-u?

Następnie wspólnie zastanówcie się, jakim typem źródła jest omawiany przez Was dokument. Co można powiedzieć o jego autorach na podstawie treści źródła? Do kogo został skierowany i w jakim celu? Czyje podpisy pod nim widnieją? Czy te okoliczności wpływają na treść listu? W jaki sposób?

4. Podsumowanie pierwszej lekcji (5 minut)

W ramach podsumowania poproś każdego ucznia o podanie jednej rzeczy, której dowiedział się o Komitecie Obrony Robotników podczas lekcji. Spiszcie te informacje na tablicy lub flipcharcie i zachowajcie do następnej lekcji.

Druga lekcja:

1. Wprowadzenie (5 minut)

Poproś uczniów, aby na podstawie informacji z poprzedniej lekcji zebranych na tablicy/flipcharcie i swoich notatek na kartach pracy dokończyli zdania:

Komitet Obrony Robotników to...

KOR powstał w...

Działaczem KOR był/była...

KOR zajmował się...

KOR pomagał...

KOR wzywał do...

Apel KOR-u skierowany był do...

Metodą działania KOR było...

... i tym podobne, tak aby każdy uczeń mógł przypomnieć sobie wiadomości z poprzedniej lekcji.

2. Wywiady ze świadkami historii (25 minut)

Obejrzyjcie wywiady z członkami KOR zebrane w ramach projektu [„Zakładajcie komitety”](#) i podyskutujcie o omawianych w nich problemach. Proponowane przez nas filmy:

Seweryn Blumsztajn „Gwiazdny czas”

Jan Lityński: „Więcej nas łączyło, niż dzieliło” (pierwsze 2 min.)

Maria Wosiek: „Budować, a nie palić mosty”

Wiesław Kęcik: „Sukces KORu”

Proponowane tematy do dyskusji: co sprawiło, że KOR osiągnął sukces? Czym był „gwiazdny czas”? Czym działalność KOR-u różniła się od wcześniejszych przedsięwzięć? Czy w obecnych czasach byłaby możliwa taka działalność? Jakie cechy KOR-u możemy potraktować jako wzór do naszych działań społecznych?

*Jeżeli starczy czasu i ochoty, zachęcamy do obejrzenia również dwóch filmów, w których działacze KOR mówią o szczególnych inicjatywach podejmowanych w ramach Komitetu. I związanych z nim organizacjach, takich jak Kluby Inteligencji Katolickiej czy Towarzystwo Kursów Naukowych.

Henryk Wujec: „Sam musisz działać” (KIK)

Andrzej Celiński: „Latający Uniwersytet i ludzie z właściwościami” (TKN)

3. KOR dzisiaj (10 minut)

Podziel uczniów na 4-osobowe grupy. Poproś ich, aby w grupach przedyskutowali, w jaki sposób ideały KOR-u, które poznali, można realizować we współczesnym świecie. Niech wybiorą jedną organizację społeczną, którą mogą nazwać kontynuatorem działań KOR-u. Następnie poproś każdą grupę o przedstawienie i uzasadnienie swojego wyboru na forum klasy. Podsumuj ćwiczenie, zwracając uwagę uczniów na to, jak ważna jest aktywność obywatelska i solidarność ze słabszymi i że problemy te cały czas wymagają naszej uwagi, mimo upadku komunizmu i życia w wolnej Polsce.

4. Podsumowanie (5 minut).

Podsumuj lekcję, np. za pomocą rundki bez przymusu. Jeżeli uczniowie zainteresowani są tematyką Komitetu Obrony Robotników, możesz polecić im

materiały dodatkowe i ciekawe strony internetowe. Na stronie CEO wkrótce znajdziecie również propozycje projektów edukacyjnych związanych z tą tematyką.

Przydatne lektury i strony internetowe:

Strony:

Strona <http://www.kor.org.pl/>

Obchody 35. rocznicy powstania KOR – strona Polskiego Radia <http://www.polskieradio.pl/95>

Strona inicjatywy „Zakładajcie komitety” <http://zakladajciekomitety.pl/>

Artykuły:

Grzegorz Waligóra, *Komitet Obrony Robotników* – [artykuł dostępny w Internecie](#)

Książki:

Andrzej Friszke, Andrzej Paczkowski, *Niepokorni. Rozmowy o Komitecie Obrony Robotników*

Andrzej Friszke, *Czas KOR-u. Jacek Kuroń a geneza Solidarności*

Jan Józef Lipski, *KOR – Komitet Obrony Robotników, Komitet Samoobrony Społecznej*